

цим, на сучасному етапі розвитку підприємства міського господарства функціонують у надзвичайно складних умовах. Головні проблеми їх неефективного функціонування пов'язані з експлуатацією малоефективного обладнання, що призводить до нераціонального та неефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, масовою несплатою за надані послуги, незадовільним станом інфраструктури.

Таким чином, діагностика характеру та природи проблем фінансово-економічної діяльності цих підприємств свідчать про необхідність здійснення з боку держави термінових заходів щодо їх вирішення шляхом реформування механізму податкових пільг.

У сфері регулятивного впливу держави на модернізацію та стимулювання іноваційно-інвестиційних проектів податкові пільги розглядаються як дієвий інструмент впливу на покращання економічної ситуації на підприємствах міського господарства.

Метою надання податкових пільг для підприємств комунальної сфери є забезпечення економічного зростання за рахунок оновлення, реконструкції, модернізації основних засобів та впровадження сучасних технологій виробництва послуг.

Діяльність по впровадженню нових технологій у виробництво, оновлення, реконструкції чи модернізації виробничої бази і повинна бути об'єктом податкового стимулювання.

1. Барановська І.В., Варварич Т.А. Проблеми реформування податкової системи в умовах кризи // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №8. – С.193-199.

2. Іванишина О.С. Концептуальні засади реформування системи прямого оподаткування // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №12. – С.154-159.

3. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування / За заг. ред. проф. Ю. Б. Іванова. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 448 с.

4. Мельник В.М. Фіскальна політика держави в умовах фінансової кризи // Фінанси України – 2008. – №11. – С.11-17.

5. Податковий Кодекс України // Голос України. – 2010. – №229-230. – С.4-58.

Отримано 11.03.2011

УДК 338.45 : 330.69

О.В.ШКУРКО

Харківська національна академія міського господарства

ФІНАНСОВИЙ НАВИГАТОР ДЛЯ ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пропонується впровадження в житлово-експлуатаційних організаціях економіко-математичної моделі, яка дозволяє у візуальному режимі оперативно простежувати за грошовими потоками і найбільш раціонально визначати черговість поточних платежів.

Предлагается внедрение в жилищно-эксплуатационных организациях экономико-математической модели, которая дает возможность в визуальном режиме оперативно

просліджувати за денежними потоками и наиболее рационально определять очередность текущих платежей.

Proposed introduction of a housing organization of economic-mathematical model, which allows you to visually track quickly for cash and the most rational way to determine the priority of the current payments.

Ключові слова: оборотні активи, структура, нормативи, позиковий капітал, власний капітал, грошові потоки, дебіторська заборгованість, управління активами.

Стан та ефективність використання оборотних активів – одна з головних умов успішної господарської діяльності підприємств. Питанню ефективності управління оборотними активами присвячено багато досліджень. Серед них слід відзначити роботи таких вітчизняних і закордонних вчених, як Г.М.Азаренкової, Л.О.Гарькави, Ф.Ф.Бутинця, В.Н.Сопка, Т.В.Момот, Г.О.Крамаренко, О.Є.Чорної, Р.С.Хиггинса [2-6, 9]. Проте, дослідження вказаних вчених стосувалися головним чином питань ефективності використання оборотних активів у промисловому виробництві. Що стосується житлового господарства, то в цій сфері багато проблем ефективності управління необоротними активами залишаються ще недостатньо дослідженими.

Метою даної роботи є висвітлення можливостей суттєвого удосконалення управління грошовими потоками житлово-експлуатаційних підприємств на основі економіко-математичного моделювання з використанням функцій стандартного пакету програм MS EXCEL.

З метою раціоналізації використання оборотних активів підприємства традиційно практикують їх нормування. До складу нормованих оборотних активів, як правило, включають товарно-матеріальні запаси, що знаходяться на складі та в дорозі, залишки допоміжних матеріалів, малоцінного інвентарю, а також деяких витрат (наприклад, витрат майбутніх періодів).

Оборотні активи є важливою складовою частиною майна кожного підприємства. Розвиток ринкових відносин вимагає нових підходів до їх використання. Постійна інфляція, несвоєчасна сплата мешканцями квартирної плати вимушують житлово-експлуатаційні підприємства шукати нові резерви поповнення обігових коштів, підвищувати ефективність їх використання. Першим і головним кроком до визначення заходів щодо підвищення ефективності використання оборотних активів житлово-експлуатаційних підприємств має бути вивчення їх структури, складу та оборотності.

При аналізі структури оборотних активів у першу чергу оцінюють їх загальну суму, що сформована за рахунок власного і позикового капіталу. Обсяг активів, що включає власний і довгостроковий позиковий капітал, називають чистим оборотним активом. Він розраховується за

формулою

$$Ч_{oa} = A_o - \Phi_{кз},$$

де $Ч_{oa}$ – сума чистих оборотних активів; A_o – сума валових оборотних активів; $\Phi_{кз}$ – короткострокові фінансові зобов'язання підприємства.

До власних оборотних активів належить та їх частина, що створена засновниками підприємства і обліковується в статті балансу як «Власний капітал».

Обсяг власних оборотних активів прийнято визначати за формулою

$$A_{eo} = A_o - K_{он} - \Phi_{кз},$$

де A_{eo} – сума власних оборотних активів; $K_{он}$ – довгостроковий позиковий капітал, який інвестовано в оборотні активи.

Як правило, в житлово-експлуатаційних підприємствах сума власних і чистих оборотних активів співпадають, оскільки довгостроковий позиковий капітал у житловій сфері практично не використовується для фінансування оборотних коштів.

За видами оборотні активи житлово-експлуатаційних підприємств включають:

- матеріальні запаси, які забезпечують основну діяльність підприємств з технічного обслуговування та поточного ремонту житлових будинків і утримання прибудинкової території. Облік ресурсів цієї групи регламентується П(С)БУ 9 «Запаси», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 [1];
- дебіторську заборгованість на користь житлово-експлуатаційних підприємств, яка формується за рахунок боргів фізичних та юридичних осіб. Слід відзначити надзвичайно високі боргові зобов'язання мешканців житлових будинків по квартплаті;
- залишки коштів в касі та на поточних рахунках підприємства, які тимчасово використовуються в якості вільного залишку грошових активів. Сума цих коштів незначна і повинна бути під постійною увагою бухгалтерії підприємства;
- інші види оборотних активів, наприклад, витрати майбутніх періодів.

За характером участі в операційному процесі оборотні активи розподіляються на дві групи:

а) оборотні активи, що обслуговують експлуатаційні процеси підприємства (ремонтні роботи, вивіз побутових відходів, прибирання прибудинкових територій тощо). До цієї групи оборотних активів відносяться запаси матеріальних ресурсів;

б) оборотні активи, що обслуговують фінансові процеси підпри-

емства (дебіторська заборгованість).

Оборотні активи знаходяться в постійному циклічному русі. Але на відміну від виробничих підприємств житлово-експлуатаційні підприємства не мають циклу формування готової продукції. Циклічний рух оборотних активів житлово-експлуатаційні підприємств можна представити схемою (рис.1).

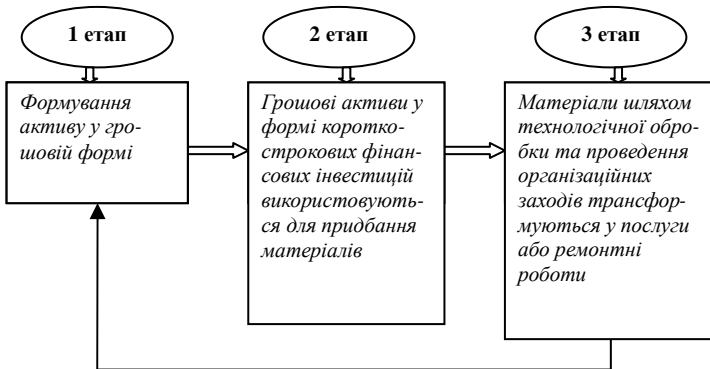

Рис.1 – Циклічний рух оборотних активів житлово-експлуатаційних підприємств

Ключовою характеристикою операційного циклу, що визначає ефективність використання оборотних активів, є його тривалість. Тривалість операційного циклу житлово-експлуатаційних підприємств може бути розрахована за формулою

$$T_{ц} = T_{зк} + T_{з} + T_{дз} ,$$

де $T_{ц}$ – тривалість операційного циклу оборотних активів в днях; $T_{зк}$ – період обороту середньоарифметичного залишку грошових коштів; $T_{з}$ – термін обороту запасів матеріалів в процесі їх технологічного використання; $T_{дз}$ – тривалість сплати дебіторської заборгованості.

Особливістю сучасних економічних відносин у житловому секторі економіки є те, що в процесі господарської діяльності на підприємствах житлового комплексу з моменту надання своїх послуг до моменту надходження платежу кошти підприємств залишаються у вигляді дебіторської заборгованості. Говорячи про дебіторську заборгованість у сфері ЖКГ, важливо звернути увагу на те, що борг споживачів за житлово-комунальні послуги на 1.01.2011р. перевищив 10 млрд. грн., з них 2,14 млрд. грн. припадає на житлово-експлуатаційні підприємства.

З метою суттєвого скорочення цієї заборгованості та радикального підвищення ефективності використання грошових коштів пропонуємо

на підприємствах галузі розробляти і здійснювати особливу систему управління надходженням та витратами фінансових ресурсів. Цій системі можна дати назву «Фінансовий навігатор». Суть фінансового навігатора полягає в тому, що він дає можливість системно простежувати стан платіжних ресурсів підприємства і на цій основі визначати найбільш раціональну черговість здійснення платежів. Основою «Фінансового навігатора» є наведена нижче таблиця, в якій відображено планові значення всіх видів надходжень і витрат за першу, другу і третю декаду місяця. Ця таблиця виноситься на лист в систему MS EXCEL, а потім трансформується в діаграму, яка зображена на рис.2. Значення таблиці функціонально (завдяки програмному комплексу MS EXCEL) пов'язані з візуальними фігурами на рис.2. Це дає можливість при зміні будь-якого показника в таблиці автоматично й адекватно змінювати відповідні фігури у візуальній моделі [7, 8].

Фрагмент вихідних показників для розробки моделі «Фінансового навігатора» житлово-експлуатаційного підприємства

№ п/п	Показники надходжень грошових ресурсів і витрат	Перша декада місяця										Друга декада місяця									
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
1	2																				
1	Сальдо на початок декади	73,5																			
2	Надходження																				
3	Квартплата		242,0																		
4	Платежі інших дебіторів			24,0																	
5	Витрати																				
6	Зарплата (за минулий місяць і аванс)				85,2										75,0						
7	Податки і збори із зарплати					12,8															
8	Єдиний соціальний збір						54,6														
9	Податок з прибутку (аванс) і ПДВ								32,1									48,5			
10	Платежі іншим кредиторам									104,7									98,2		
11	Платіжний ресурс за декаду										339,5								319,4		
12	Разом	73,5	242,0	24,0	85,2	12,8	54,6	32,1	104,7	339,5	50,1	246,2	23,1	75,0	-	-	48,5	98,2	319,4		

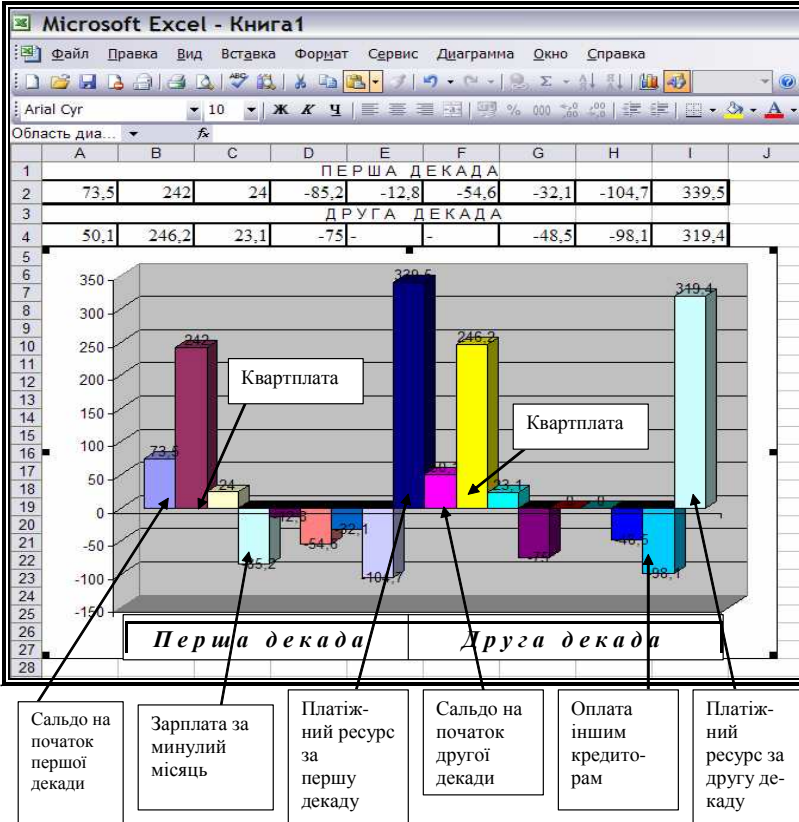

Рис. 2 – Інтерфейс фрагменту моделі «Фінансовий навігатор» в MS EXCEL

Відомо, що найбільш важливим показником грошових операційних активів кожного підприємства є залишок коштів, що постійно знаходиться в його розпорядженні. Розмір залишку грошових активів, які використовує підприємство в процесі господарської діяльності, визначає рівень його платоспроможності, впливає на тривалість операційного циклу і на розмір фінансових засобів, що інвестуються в оборотні активи, а також характеризує його інвестиційні можливості. З огляду на це, ключовим індикатором грошового потенціалу у «Фінансовому навігаторі» є платіжний ресурс.

Сума платіжного ресурсу в моделі розраховується за формулою

$$P_{рес} = C_{но} + K_{ни} + D_i,$$

де P_{pec} – сума платіжного ресурсу, тис. грн; $C_{нд}$ – сальдо коштів на початок кожної декади місяця, тис. грн; $K_{ни}$ – поточні надходження коштів по квартирній платі, тис. грн; D_i – надходження інших доходів, тис. грн.

Таким чином, поєднання і взаємозалежність числових значень з візуальним зображенням дозволяє бухгалтерії і керівнику підприємства в кожний момент часу передбачати фінансові наслідки прийняття тих чи інших господарських рішень і вибрати з них оптимальні.

Постійне використання моделі «Фінансовий навігатор» дозволить фахівцям поступово накопичувати знання і досвід щодо покращення маневрування фінансовими ресурсами підприємства та підвищувати ефективність управління оборотними активами.

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства України від 20.10.1999р. №246, зареєстрований Міністерством України 02.11.1999р. за №751/4044 // Офіційний вісник України. – 1999. – №44. – С.236.

2. Азаренкова Г.М., Гарькава Л.О. Ефективність управління оборотними активами підприємства // Комунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.83. – К.: Техніка. 2008. – С.241-247.

3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2003. – 524 с.

4. Бухгалтерський облік: Основи обліку. Фінансовий облік. Внутрішньо-господарський (управлінський) облік / В. Сопко та ін. – Тернопіль: Астон, 2005. – 496 с.

5. Момот Т. Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології / Т. Момот. – Харків: Фактор, 2007. – 224 с.

6. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. – К.: Центр навч. літ-ри, 2006. – 520 с.

7. Моделирование финансовых потоков предприятия в условиях неопределенности / Т.С. Клебанова, Л.С. Гурьянова, Н. Богониколос [и др.] – Харьков: ИД "ИНЖЭК", 2006. – 312 с.

8. Титяев В.И., Шкурко О.В. Визуализация очередности капитального ремонта жилых зданий // Время ЖКХ. – Харьков: Фактор, 2011. – № 2. – С.39-42.

9. Хиггинс, Р.С. Финансовый анализ. Инструменты для принятия бизнес-решений / Роберт С. Хиггинс. – М.: Вильямс, 2007. – 464 с.

Отримано 15.03.2011

УДК 336.145

И.В.УСКОВ, канд. экон. наук

*Национальная академия природоохранного и курортного строительства,
г.Симферополь*

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДИФФЕРЕНЦИАЦИЯ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ КАК ФАКТОР НЕСТАБИЛЬНОСТИ МЕСТНЫХ ФИНАНСОВ

Систематизируются факторы, которые непосредственно влияют на эффективное